AH 437
2026Z20703

Antwoord van minister Van Essen (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur)
(ontvangen 26 oktober 2026)

1
Heeft u kennisgenomen van het bericht dat boomsingels om veehouderijbedrijven en in bufferzones om stikstofgevoelige natuur een effectieve rol kunnen spelen bij het wegvangen van stikstofuitstoot en het verlagen van depositiebijdragen op nabijgelegen natuurgebieden?

Antwoord

Ja.

2

Deelt u de mening dat de aanplant van boomsingels naast andere maatregelen een relevante bijdrage kan leveren aan het verminderen van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitats (bij stallen mogelijk meer dan 15 procent reductie)?

Antwoord

Boomsingels kunnen een bijdrage leveren, maar het effect ervan is zeer lokaal en sterk afhankelijk van de specifieke situatie. Zo zijn de afstand tot het natuurgebied, de omvang van de emissiebron, het soort beplanting en de omvang van de boomsingel zeer relevant[1].

Overigens kan een boomsingel in de directe omgeving van de beplanting ook leiden tot een toename van concentratie en depositie. Het is daarom altijd van belang om goed te kijken naar een strategische positionering.

3

Is de veronderstelling juist dat boomsingels nu geen rol spelen bij het bepalen van de ammoniakuitstoot van individuele stallen?

Antwoord

Bij het bepalen van de hoeveelheid stikstof die uit een stal komt, zijn boomsingels in de directe omgeving niet relevant. Het artikel gaat over de verspreiding van die stikstofuitstoot.

[1] Zie bijvoorbeeld ook: WUR-rapport Kleine landschapselementen als invangers van fijn stof en ammoniak

4

In hoeverre wordt bij berekeningen van de regionale ammoniakuitstoot, -verspreiding en depositie rekening gehouden met de genoemde rol van boomsingels bij veehouderijbedrijven?

Antwoord

Bij het berekenen van de verspreiding van stikstof en depositie wordt rekening gehouden met landschapskenmerken, zoals sommige boomsingels. De rekenmodellen van het RIVM maken gebruik van kaarten van de ruwheidslengte en het landgebruik, gebaseerd op het Landelijk Grondgebruiksbestand Nederland (LGN), afgeleid door de Wageningen Universiteit & Research. Voor het berekenen van de verspreiding van stikstof worden gegevens van het landgebruik op een detail van 25 bij 25 meter toegepast.

Het zeer lokale effect van voor dit doeleinde strategisch geplaatste bomen van kleinere omvang, wordt op dit moment niet meegenomen.

5

In hoeverre is opvolging gegeven aan het advies van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) om een impactanalyse uit te voeren naar de bijdrage van landschapselementen, als windsingels, aan de reductie van concentraties en deposities?[2] Zo niet, wordt dit alsnog opgepakt?

Antwoord

Er zijn gesprekken gevoerd met inhoudelijke deskundigen op dit onderwerp. De conclusie was dat het effect van boomsingels op de stikstofdepositie zeer gering is. Er wordt pas een effect verwacht bij strategisch geplaatste beplanting in aanzienlijke omvang. Zelfs dan er is ten vroegste pas een effect na 10 jaar (groeitijd van de bomen) en zal het effect snel uitdoven naarmate de afstand van de bron groter wordt. Om die redenen is geen vervolg gegeven aan dit onderzoek.

6

Is de constatering juist dat in Duitsland bedrijven ruimte hebben om middels fijnmazigere verspreidingsberekeningen ten opzichte van het standaardmodel te laten zien dat ze minder depositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden? Zo ja, ziet u mogelijkheden hiertoe voor Nederlandse bedrijven?

Antwoord

[2] RIVM, Advies regionaal meten en berekenen van stikstof, RIVM-briefrapport 2025-0024, 2025 (p. 26)

Het klopt dat in Duitsland een andere methodiek wordt gehanteerd voor het berekenen van de depositiebijdrage van individuele bronnen. Er wordt gebruik gemaakt van een verspreidingsmodel op hoge resolutie, waarvan de uitkomsten opgeteld worden bij de reeds berekende totale depositie op basis van het LOTOS-EUROS model. Meer informatie is te vinden in de recent door het RIVM gepubliceerde vergelijkingsstudie op dit thema, uitgevoerd in samenwerking met het Duitse Milieu-agentschap (UBA).[3]

In Nederland rekenen we op dit moment al op een zeer hoge resolutie. Nog fijnmaziger rekenen kan, maar voegt ook weer nieuwe onzekerheden toe. Op dit moment is het niet de verwachting dat een nadere detaillering leidt tot representatievere rekenresultaten.

7

Heeft u kennisgenomen van de Britse tool voor het berekenen van de ammoniakreductie door boomsingels?

Antwoord

Ja.[4]

Ook hier gaat het over de verdunning/verspreiding van ammoniak, niet over het beperken van de uitstoot.

8

Ziet u mogelijkheden om ervoor te zorgen dat bij het bepalen van de ammoniakuitstoot van individuele bedrijven rekening gehouden kan worden met de aanwezigheid van een goed ontwikkelde boomsingel, bijvoorbeeld door gebruik van een tool vergelijkbaar met de hiervoor genoemde Britse tool?

Antwoord

Bij de toepassing van modellen is het altijd van belang om zorgvuldig af te wegen of het gevraagde detailniveau voldoende betrouwbaar berekend kan worden en of het passend is in de beleidscontext. Voor het gebruik van modellen in het stikstofdossier geldt over het algemeen dat het detailniveau aan de hoge kant is.

Dit voorstel zou het detailniveau juist verder verhogen en nieuwe onzekerheden toevoegen. Dit afwegend tegenover het naar verwachting zeer geringe effect, is dat op dit moment niet opportuun.

9

---

[3] Atmospheric nitrogen deposition and exceedance of critical loads in the Netherlands and Germany. Legislation, monitoring and assessment | RIVM

[4] https://farmtreestoair.ceh.ac.uk/

Hebben provincies ruimte om de aanwezigheid van genoemde boomsingels te verdisconteren in hun emissie- en depositieberekeningen? Zo ja, hoe?

Antwoord

Een bevoegd gezag voor het verlenen van een natuurvergunning heeft de ruimte om met een specifieke analyse dergelijke effecten op de verspreiding en depositie mee te nemen. Dit zal een specialistisch onderzoek vragen en waarschijnlijk ook nader wetenschappelijk onderzoek. Uit jurisprudentie volgt immers dat een eventueel positief effect van boomsingels alleen meegenomen mag worden in de depositieberekening als dit gebaseerd is op de best beschikbare wetenschappelijke kennis en het effect voldoende vaststaat voor de betreffende specifieke situatie.

10

Op welke wijze wordt de aanleg van boomsingels om veehouderijbedrijven gestimuleerd, gelet op de bijdrage aan de reductie van de stikstofuitstoot en andere milieu- en natuurvoordelen?

Antwoord

De aanleg van boomsingels wordt vooral indirect financieel gestimuleerd. Binnen het GLB kunnen agroforestry en houtige landschapselementen meetellen voor de basispremie en kunnen zij via de eco-regeling extra subsidie opleveren. Ook kan voor bijvoorbeeld voederhagen een vergoeding via het ANLb verkregen worden.[5]

Boomsingels kunnen bijdragen aan biodiversiteit, bodemgezondheid, dierwaardige veehouderij en klimaat. De huidige subsidieregelingen zijn niet specifiek gericht op boomsingels als stikstof reducerende maatregel.

11

Hoe gaat u ervoor zorgen dat de bijdrage van boomsingels aan het verminderen van de stikstofproblematiek op enigerlei wijze erkend gaat worden, zodat het loont om deze aan te planten, te versterken en te behouden?

Antwoord
Vanuit de stikstofproblematiek bezien is er geen directe aanleiding (zie voorgaande antwoorden). Zoals in het antwoord op vraag 10 aangegeven, zijn er wel andere positieve effecten en wordt het gebruik daarom ook gestimuleerd.

[5] Zie voor meer informatie: https://www.rvo.nl/onderwerpen/glb-2026/agroforestry